

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Факультет соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра початкової і спеціальної освіти

**Програма, методичні рекомендації та звітна документація
з навчальної практики (педагогічної) в початковій школі**

здобувача _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Ступінь вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта. Інклюзивна освіта
Початкова освіта. Іноземна мова

_____ курс, група _____

Запоріжжя

УДК 378.016.133:373.3(075)

ББК 74.58

П – 78

Програма, методичні рекомендації та звітна документація з навчальної практики (педагогічної) здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня для спеціальності 013 Початкова освіта / Уклад. Дубяга С.М., Дьоміна В.І. – Запоріжжя, 2025. – 44 с.

Методичні рекомендації містять інструктивні матеріали щодо організації навчальної (педагогічної) практики здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, акцентують увагу на основних сучасних підходах до методик викладання дисциплін і виховної роботи, пропонують здійснення майбутніми вчителями психологічного діагностування з метою усвідомлення основ педагогіки, психології, методик навчання учнів. Призначається здобувачам III курсу спеціальності 013 Початкова освіта.

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри початкової і спеціальної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протоколом №1 від 01 вересня 2025 р.)

ПЕРЕДМОВА

Навчальна (педагогічна) практика здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня є однією з навчальних практик у професійній підготовці вчителя початкових класів та є інтегруючою ланкою теоретичної та практичної підготовки студентів, багатоаспектним й багатоцільовим етапом, що забезпечує їх професійну підготовку за спеціальністю 013 «Початкова освіта» освітньо-професійними програмами «Початкова освіта. Інклюзивна освіта» та «Початкова освіта. Іноземна мова». Вона доповнює і розширює зміст теоретичних знань, а також є умовою пізнання закономірностей та особливостей роботи вчителя та асистента вчителя в сучасній школі.

Практика проводиться у закладах загальної середньої освіти, діяльність яких здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Державного стандарту початкової загальної освіти», інших нормативно-правових актів.

З метою надання допомоги майбутнім педагогом під час навчальної (педагогічної) практики здобувачам пропонується система роботи в умовах сучасної школи.

Практика дозволяє здобувачам вищої освіти узагальнити набуті знання зі спеціальних дисциплін та конкретизувати досвід з попередніх практик, вивчити організацію та зміст вчителя інклюзивного класу та асистента вчителя закладу загальної середньої освіти, сформувати вміння та навички професійно-практичної роботи з подолання окремих порушень у дітей молодшого шкільного віку.

Подані рекомендації можуть бути певним орієнтиром у самостійній роботі здобувача під керівництвом методиста практики від кафедри.

Здобувач може досягти якісних результатів, якщо творчо буде виконувати обов'язки помічника вчителя, проводити виховні заходи, психолого-педагогічні дослідження тощо, орієнтуючись на подані критерії практики, які є певним орієнтиром у роботі.

Навчальна практика передуює виробничій практиці на IV курсі і є заліковим кредитом у загальній підготовці вчителя початкових класів.

Специфікою навчально (педагогічної) практики є те, що здобувачі працюють з учнями 1-4 класів, знайомляться з досвідом роботи учителів, опрацьовують теоретичний матеріал тощо.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

ОПП Початкова освіта. Інклюзивна освіта

Назва курсу	Навчальна (педагогічна) практика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма	Початкова освіта. Інклюзивна освіта Початкова освіта. Іноземна мова
E-mail:	kaf.po99@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ	
Консультації	Онлайн консультації: за попередньою домовленістю Viber (0676017804) в робочі дні з 9.00 до 17.00

1.1 Анотація до курсу

Робоча програма навчальної (педагогічної) практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти укладена відповідно до «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/10_Praktychna-pidgotovka_30.04.2024.pdf, навчального плану, освітньо-професійної програми.

Навчальну (педагогічну) практику здобувачі вищої освіти проходять у V (I – для СТН) семестрі навчального року. На практику виділено 1 тиждень, 30 годин, 1 кредит ЄКТС. Навчальна (педагогічна) практика покликана підготувати здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра до успішного оволодіння інноваційними методиками у професійній сфері, вміти користуватися сучасними педагогічними технологіями при підготовці і проведенні уроків у початковій школі, у т. ч. в інклюзивному класі, з метою поглиблення психолого-педагогічних знань, ознайомлення з видами та способами діяльності асистента учителя закладу загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання, закріплення практичних навичок індивідуальної роботи, спрямованої на вивчення психолого-педагогічних особливостей в умовах проведення різноманітних навчально-розвивальних занять, ігор та спеціального тестування.

1.2. Мета та завдання курсу

Мета і завдання навчальної практики (педагогічної)

Мета навчальної (педагогічної) практики здобувачів вищої освіти першого

(бакалаврського) рівня (3 курс) – закріпити, поглибити, узагальнити знання педагогіки, психології, розвивати педагогічні вміння та навички, формувати інтерес до педагогічної професії, бажання працювати з учнями, виховувати повагу до всіх учасників педагогічного процесу.

1.3. Основні завдання навчальної практики (педагогічної):

Завдання навчальної (педагогічної) практики:

- формування практичних, професійних умінь та навичок проведення педагогічних досліджень, виховних заходів, спілкування з учителями та дітьми;
- закріплення, поглиблення, збагачення та узагальнення знань з педагогіки, психології, методик;
- вивчення особливостей роботи вчителя, виконання (за дорученням) певних функцій (проведення виховних заходів, спілкування, організація дозвілля дітей тощо);
- проведення психолого-педагогічних досліджень та складання характеристики на учня;
- залучення до участі в роботі вчителя початкових класів;
- адаптація до практичної роботи у навчально-виховному закладі.

1.4 Перелік компетентностей та результатів навчання

Перелік компетентностей, які набуваються під час практики:

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК 3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-14. Здатність формувати іншомовні комунікативні компетентності, оптимально добираючи форми, методи і засоби навчання школярів, забезпечення розвитку у них всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння (монологічного та діалогічного), читання і письма), опанування найважливіших функціональних складників мовної системи.

1.5. Програмні результати навчання

ПР-01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-03 Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-04 Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-05 Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, в т.ч. іншомовної освіти, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08 Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-13 Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-15 Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПР-16 Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів в освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПР-18 Демонструвати високий рівень базових знань з іноземної мови, вміння заохотити учнів до її навчання різними методами та засобами, сприяти загальному соціокультурному розвитку особистості школяра.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Особливості роботи школи на сучасному етапі

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда з директором школи:

- історія та статут школи;
- комплектування педагогічними кадрами та особливості контингенту учнів;
- специфіка роботи школи на сучасному етапі;
- робота Ради школи;
- права та обов'язки директора, заступників директора школи.

2. Ознайомлення зі школою (екскурсія):

- оформлення школи (предметних кабінетів, спортивної, актової зали, рекреацій);
- відповідність будівлі школи та окремих кабінетів санітарно-гігієнічним нормам (меблі, освітлення, площа навчальних приміщень, кольори, температура тощо).

3. Відвідування уроків. Проаналізувати:

- початок уроку;
- мету та завдання уроку;
- хід уроку;
- досягнення мети уроку.

II. Індивідуальна робота.

- аналіз та конспектування основних розділів Статуту школи (особливу увагу звернути на структуру навчального року, права та обов'язки адміністрації школи, вчителів, правила для учнів тощо);
- вивчення обов'язків директора та заступників директора загальноосвітнього навчально-виховного закладу.

III. Форма звіту.

Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди з директором школи;
- опис оформлення школи;
- розклад уроків класу, де працює студент;
- аналіз психолого-педагогічних спостережень за класом на уроках.

Тема 2. Планування роботи школи

I. Організація діяльності студентів.

1. Вивчення та аналіз річного плану роботи школи:

а) дотримання принципів побудови плану :

- перспективності;
- різноманітності методів та форм навчально-виховної діяльності;
- врахування конкретних умов та специфіки школи;
- послідовності, системності у навчально-виховній роботі;
- колективної та персональної відповідальності за виконання плану.

б) розділи плану роботи школи;

в) шляхи реалізації Закону України «Про освіту», програми «Освіта», а саме:

- відповідність загальної освіти потребам особистості, суспільства і держави;
- пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей у формуванні особистості учня;
- цілісність у формуванні особистості учня як гідного громадянина України;
- формування гуманістичної спрямованості мислення;

г) шляхи формування світоглядної, правової, моральної, художньо-естетичної, економічної, екологічної культури особистості учня; вивчення українознавства, історії українців та інших народів України;

д) планування роботи з батьками;

- індивідуальний план практики;
- аналіз психолого-педагогічних спостережень на уроках.

е) особливості виховної роботи з дітьми початкових класів;

є) планування та організація внутрішньошкільного контролю;

ж) тематика засідань педагогічної ради.

2. Відвідування двох уроків. Проаналізувати організацію контролю знань учнів, методи і форми контролю, обґрунтування оцінок.

3. Підбір методик для складання психолого-педагогічної характеристики.

II. Індивідуальна робота.

1. Конспектування основних положень річного плану роботи школи та нормативних документів.

2. Визначення мети, методів організації досліджень колективу класу.

III. Форма звіту.

Запис у щоденнику практики:

- основні розділи і зміст річного плану роботи школи;
- індивідуальний план практики;
- аналіз психолого-педагогічних спостережень за класом на уроках.

Тема 3. Шкільна документація

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда із заступником директора школи та секретарем про зміст, порядок оформлення та особливості основних документів школи:

- алфавітної книги запису учнів;
- книги пересування учнів;
- особової справи учнів;
- книги протоколів педагогічної ради;
- книги наказів;
- класного журналу.

2. Відвідування уроків. Проаналізувати:

- методи вивчення нового матеріалу, методи формування пізнавального інтересу.

3. Психолого-педагогічне вивчення класу (визначення плану).

II. Індивідуальна робота.

1. Вивчення порядку оформлення основних документів школи.

2. Ознайомлення з основними розділами шкільного журналу.

III. Форма звіту.

Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди з секретарем школи;
- аналіз психолого-педагогічних спостережень на уроках;
- вивчення програми психолого-педагогічної характеристики на клас.

Тема 4. Права та обов'язки заступника директора з навчальної роботи.

Методична робота в школі

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда із заступником директора з навчальної роботи:

- права та обов'язки заступника директора з навчальної роботи;
- навчальний план та його структура;
- планування навчального процесу в школі;
- шкільний розклад (принцип складання);
- форми контролю діяльності вчителя;
- контроль якості знань, умінь, навичок учнів;
- робота методичного кабінету;
- склад та функції методичної ради.

2. Відвідування уроків. Проаналізувати:

- закріплення знань учнів, індивідуальну роботу;
- методику проведення різноманітних вправ;
- підсумок уроку.

3. Психолого-педагогічне вивчення учня (збір загальних даних).

II. Індивідуальна робота.

1. Вивчення прав та обов'язків заступника директора з навчальної роботи.

2. З річного плану роботи школи виписати форми внутрішньошкільного контролю.

3. Аналіз розкладу уроків у закріпленому класі, його відповідність педагогічним

вимогам.

4. Ознайомлення з навчальним планом школи.

III. Форма звіту.

Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди з заступником директора з навчальної роботи;
- форми внутрішньошкільного контролю;
- структура навчального плану;
- аналіз психолого-педагогічних спостережень на уроках;
- загальні відомості про клас, на яких буде складена психолого-педагогічна характеристика;
- схема методичної роботи в школі.

Тема 5. Права та обов'язки заступника директора школи з виховної роботи

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда з заступником директора з виховної роботи:

- особливості виховання на сучасному етапі;
- функції заступника директора з виховної роботи;
- робота з важковиховуваними дітьми;
- робота з батьками;
- структура та діяльність дитячих організацій школи.

2. Відвідування двох уроків. Проаналізувати прийоми та методи активізації пізнавальної діяльності учнів на уроці.

3. Психолого-педагогічне вивчення класу.

4. Підготовка залікового виховного заходу.

II. Індивідуальна робота.

1. Вивчення методичної роботи в школі.

2. Ознайомлення з планом роботи дитячих організацій школи.

3. Аналіз роботи школи з батьками.

4. Вивчення особливостей виховної роботи на сучасному етапі.

III. Форма звіту.

1. Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди із заступником директора з виховної роботи;
- план роботи дитячих організацій школи;
- схема напрямків роботи школи з батьками;
- аналіз психолого-педагогічних спостережень на уроках.

5. Матеріали до психолого-педагогічної характеристики на колектив.

Змістовий модуль 2

Тема 6. Функції вчителя початкових класів

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда з класоводом:

- особливості роботи вчителя початкових класів на сучасному етапі;
- планування навчально-виховної роботи в класі;
- робота з батьками;
- індивідуальна робота з учнями;
- година класовода: види та її організація.

2. Проведення залікового виховного заходу. Аналіз. Самоаналіз.

3. Психолого-педагогічне вивчення колективу.

II. Індивідуальна робота.

1. Вивчення прав та обов'язків вчителя початкових класів.

2. Конспектування плану навчальної і виховної роботи класовода;

3. Вивчення програм та підручників.

III. Форма звіту.

1. Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди з учителем початкових класів;
- зразок плану виховної роботи в класі.

2. Матеріали до психолого-педагогічної характеристики на колектив.

3. План-конспект залікового виховного заходу (див. вимоги до плану-конспекту).

Тема 7. Професійна діяльність вчителя початкових класів

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда з учителем початкових класів:

- права та обов'язки вчителя;
- зразок плану-конспекту уроку вчителя;
- підготовка вчителя до уроку.

2. Відвідування уроків. Проаналізувати:

- вибір методів та прийомів навчання, врахування вікових та індивідуальних особливостей учня.
- принципи навчання і реалізація їх на уроці.

3. Психолого-педагогічна характеристика колективу.

II. Індивідуальна робота.

1. Визначення основних елементів діяльності вчителя.

2. Запис конспектів уроків.

3. Вивчення структури програми та підручників одного з предметів.

III. Форма звіту.

1. Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди з учителем;
- зразок конспекту уроку;
- аналіз програми та підручника 1-2 предметів класу.

Тема 8. Позакласна робота вчителя початкових класів

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда з учителем:

- мета та завдання позакласної роботи;
- форми позакласної роботи (факультативи, гуртки, виховні заходи тощо).

2. Відвідування факультативного заняття або засідання гуртка.

3. Психолого-педагогічне вивчення класу (проведення тестування, інших методик дослідження).

II. Індивідуальна робота.

1. Вивчення специфіки форм позакласної роботи.

III. Форма звіту.

1. Запис у щоденнику практики:

- основні положення бесіди з учителем;
- план, структура позакласної роботи;
- аналіз заняття факультативу або гуртка.

2. Матеріали до психолого-педагогічної характеристики колективу.

3. План-конспект залікового виховного заходу.

Тема 9. Педагогічний досвід.

Втілення досягнень педагогічної науки в шкільну практику

I. Організація діяльності студентів.

1. Бесіда з заступником директора:

- поняття про педагогічний досвід;
- функції досвіду;
- умови для творчих пошуків вчителів;
- шляхи вивчення досвіду;
- педагогічні інновації.

2. Відвідування уроків. Проаналізувати:

- виконання на уроках виховних завдань;
- методи і прийоми організації роботи дітей;
- стиль роботи вчителя;
- культури мовлення вчителя й учнів.

II. Індивідуальна робота педагогічних інновацій.

1. Вивчення системи методів роботи в школі.

2. Робота з новою педагогічною літературою.
3. Запис конспекту уроку.

III. Форма звіту. Запис у щоденнику практики.

1. Основні положення бесіди з заступником директора.
2. Конспектування нової методичної літератури (до 10 джерел).

Тема 10. Функції шкільного психолога

I. Обов'язки шкільного психолога.

1. Система роботи шкільного психолога в школі.
2. Бесіда з шкільним психологом з актуальних проблем школи.

II. Індивідуальна робота.

1. Конспект плану роботи психолога в школі.
2. Аналіз періодичної літератури з питань роботи психолога в школі.

III. Форма звіту

1. Запис у щоденнику практики:
 - основні положення бесіди з шкільним психологом;
 - зразок плану роботи шкільного психолога;
 - опрацювання методик щодо вивчення колективу.

Форми і методи контролю

Педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня.

Організація практичної підготовки студентів регламентується Положенням про проведення практики у вищих навчальних закладах України (наказ № 93 МО України від 08.04.1993 р.), Концептуальними засадами розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір.

Практика проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача університету та вчителя (методиста та спеціаліста) з даного фаху. Програма практичної підготовки та терміни проведення практик визначаються навчальним планом.

Оцінювання видів діяльності студентів на цих практиках необхідно здійснювати за модульно-рейтинговою системою відповідно до вимог Європейської кредитно-трансфертної системи. Оцінювання здійснюється в балах за такою шкалою:

100 – 90 балів	«відмінно»,
89 – 74 балів	«добре»,
73 – 60 балів	«задовільно»,
59 – 35 балів	«незадовільно» з правом на перескладання,
34 – 1 балів	«незадовільно» без права на перескладання.

Вимоги до звіту

Для звітування здобувач веде записи в щоденнику практики. Обов'язковим є заповнення звітного аркуша.

Бажано користуватись методичними рекомендаціями, поданими в щоденнику.

До звіту також бажано надати фото і відеоматеріали з відображенням роботи здобувача.

Обов'язково слід надати:

1. Психолого-педагогічну характеристику на колектив (див. дод. 1.6);
2. Конспект виховного заходу (див. дод.1.8); з самоаналізу (див. дод. 1.9)
3. Письмовий аналіз уроків з окремих методик початкової школи (див. дод. 1.2;
4. Конспект основних нормативних документів сучасної школи (див. список літератури 3, 5, 11, 15, 19);
5. Записати виконання індивідуальних завдань (див. дод. 1.1).

Звітний аркуш

Самоаналіз здобувача за підсумками практики

П.І.П здобувача _____

Група _____

Школа _____ клас _____

П.І.П. учителя _____

Спеціалізація _____

1. Рівень підготовки класу _____

2. Як здійснюється диференційований підхід у процесі навчання (робота зі слабкими й обдарованими дітьми)?

3. Як реалізуються ідеї співробітництва на уроці і в позаурочний час?

4. Які технології використовував вчитель на уроці ?

5. Як часто вчитель використовував наочність, ТЗН? _____

1. Найкращі творчі справи в класі.

7. Чи готові Ви працювати за спеціалізацією?

8. На що необхідно звернути увагу при подальшій підготовці студентів.

9. Чому новому навчилися на практиці?

10. Труднощі при підготовці і проведенні виховної роботи

11. Які труднощі виникали у роботі з батьками?

12. З якими труднощами в навчально-виховному процесі Ви зустрілися? Чим Ви задоволені? Що б Ви хотіли змінити?

13. Загальні висновки і побажання з теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної роботи.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів

№ п/п	Критерії оцінювання знань і умінь здобувача III курсу з навчальної практики (педагогічної)	Бали
1.	Аналіз річного плану	2
2.	Аналіз навчального плану	2
3.	Вивчення змісту, порядку ведення та оформлення основних документів школи (по 1 балу за кожний документ)	5
4.	Вивчення методичної роботи в школі	2
5.	Психолого-педагогічний аналіз 4-х уроків за допомогою алгоритму (до 3 балів за кожний аналіз)	12
6.	Вивчення особливостей позакласної роботи вчителя з предмету за фахом	3
7.	Вивчення професійної діяльності вчителя (тематичне та поурочне планування вчителя, робота з обдарованими дітьми, використання методів і прийомів у навчанні дисципліни і вихованні)	3
8.	Розробка текстів контрольних робіт з предметів тестових завдань, диктантів, інструкцій тощо	3
9.	Виготовлення наочних посібників (або дидактичних матеріалів, або участь в обладнанні кабінету, або оформлення стенду відео, фото матеріалів з практики)	10
10.	Аналіз програм та підручників з предметів для початкової школи щодо реалізації дидактичних принципів навчання	5
11.	Вивчення позакласної роботи вчителя	2
12.	Проведення профорієнтаційної роботи	5
13.	Вивчення виховної роботи школи (особливості роботи на сучасному етапі, план виховної роботи, структура дитячих організацій школи)	3
14.	Вивчення системи роботи вчителя (календарний план виховної роботи класного керівника, досвід підготовки і проведення батьківських зборів, напрямки індивідуальної роботи з учнями, специфіка та форми роботи з важковиховуваними учнями) і виконання обов'язків вчителя	8
15.	Проведення психолого-педагогічних досліджень на колектив	5
16.	Підготовка плану-конспекту, (3 бали) проведення виховного заходу (5 балів), його самоаналіз (1 бали) (+1 бал за виготовлення наочності)	10
17.	Оформлення результатів психолого-педагогічного дослідження колективу у вигляді характеристики	10
18.	За недотримання терміну здачі заліку (-1 бал за кожний день)	2

19.	Аналіз 2 уроків учителя з різних предметів (за допомогою схеми 7,2.) (по 4 бали за кожний аналіз)	8
Всього балів:		100

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

Факультет соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра початкової і спеціальної освіти

ЗВІТ

про навчальну практику (педагогічну)
здобувача _____ курсу, _____ групи

(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальності _____

Термін проходження практики

з _____ по _____

початкова школа № _____

клас _____

м. Мелітополь

Індивідуальний план роботи студента

Розділ	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
I.	Початковий етап педагогічної практики 1. Участь у настановчій конференції, у груповій роботі з методистом та керівником педпрактики від кафедри початкової освіти; 2. Знайомство зі школою, директором, заступником директора з навчальної роботи, вчителями школи; 3. Ознайомлення з планом роботи вчителя, конспектами його уроків; 4. Знайомство з учнями класу, з планом роботи класовода, особовими справами учнів; 5. Ознайомлення з порядком ведення вчителем журналу; 6. Складання індивідуального плану та його затвердження.		
II.	Навчально-виховна робота 1. Відвідування уроків (вказати прізвище), їх аналіз; 2. Виготовлення наочних посібників (вказати, які посібники); 3. Перевірка зошитів учнів;		
III.	Позакласна виховна робота 1. Ознайомлення з системою навчально-виховної роботи у школі та класі; 2. Ознайомлення з роботою вчителя початкових класів; 3. Вивчення учнів класу та спілкування з ними; 4. Виконання функцій та обов'язків помічника вчителя; 5. Підготовка та проведення позакласного виховного заходу; 6. Відвідування та аналіз позакласного заходу, який проводить вчитель.		

IV.	Науково-дослідна робота 1. Психолого-педагогічні дослідження колективу класу; 2. Складання психолого-педагогічної характеристики на клас; 3. Збір матеріалів для курсової роботи.		
V.	Індивідуальні завдання (див. дод. 1).		

Загальні відомості про школу

Адреса	
Повна назва школи	
Директор школи	
Заступники директора	
Кількість учнів	
Кількість класів	
Кількість вчителів	
з них: вчителів методистів	
старших вчителів	
вчителів 1 категорії	
вчителів 2 категорії	
спеціалісті	
Кількість методичних об'єднань які саме:	
Будівля	
Опалення	
Освітлення	
Кількість класних кімнат	
Бібліотека	

Розклад дзвінків

Урок	з	по
1		
2		
3		
4		
5		
6		

Перелік факультативів

Назва	Для яких класів	Кількість учнів

Перелік гуртків

Назва	Для яких класів	Кількість учнів

Перелік спортивних секцій

Назва	Для яких класів	Кількість учнів

Список учнів класу

№	П.І.П. учня
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	

17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	
32	
33	
34	

Щоденні записи про виконання програми практики

1^й тиждень

Дата	Освітня робота	Методична робота	Виховна робота
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

Додаток 1.1. Індивідуальні завдання для збору здобувачами-практикантами матеріалу для курсової роботи

1. Випишіть з програми вимоги до знань, умінь і навичок учнів з певних предметів.
2. Випишіть з нормативних документів критерії оцінок відповідей учнів за видами знань, умінь і навичок. Зіставте ці вимоги з їхньою практичною реалізацією в роботі вчителя класу. Проаналізуйте отриманий матеріал, зробіть висновки.
3. Випишіть типологію уроків у початковій школі з навчальних посібників з дидактики і методик (української мови, математики та інших предметів). Зіставте ці типології і зробіть висновок.
4. Спостерігайте серію (6-10) уроків вчителя і визначте, якою типологією він користується, який тип уроку переважає в його роботі, постарайтеся пояснити отримані результати.
5. Опрацюйте літературу з теми «Педагогічні конфлікти». Визначте їх причини, види, значущість для виховання і розвитку дитини, групи дітей або дитячого колективу; шляхи розвитку конфліктної ситуації й виходу з неї. Шляхом спостереження визначте в навчально-виховному процесі наявність конфліктних ситуацій. Дайте характеристику всіх учасників конфлікту і причини його виникнення. Визначте характер конфлікту і його місце у взаємодії вчителя й учнів. Укажіть помилки або знахідки вихователя у виникненні конфліктної ситуації. Оцініть дії вихователя, дайте їм оцінку. Запропонуйте свій варіант рішення.
6. Законспекуйте основні нормативні документи роботи школи [11, 15, 19].
7. Підберіть матеріал та список літератури до курсової роботи, складіть план дослідження.

Додаток 1.2. Орієнтовна схема аналізу уроку

1. Загальні відомості про урок: дата, клас, предмет. Обладнання та ТЗН.
2. Початок уроку. Підготовленість класу до уроку. Уміння вчителя мобілізувати увагу учнів на навчальну роботу, створення робочих умов в класі.
3. Тема і основні цілі уроку. Освітня, розвивальна та виховна мета уроку. Місце даного уроку в системі уроків з теми, зв'язок з попереднім матеріалом.
4. Організація уроку:
 - тип уроку;
 - структура уроку, його окремі елементи, їхня послідовність;
 - дозування в часі, відповідність побудови уроку змісту й поставленій меті;

- види навчальної діяльності;
- поєднання фронтальної, групової й індивідуальної роботи на уроці;
- щільність уроку, раціональне використання часу.

5. Зміст уроку:

- науковість матеріалу на уроці, відповідність віковим можливостям учнів;
- виховна спрямованість уроку;
- вимоги до відповідей учнів;
- обладнання уроку, використання наочного та дидактичного матеріалу;
- відповідність методів і прийомів освітній, виховній і розвивальній меті

уроку, їх оптимальне поєднання;

➤ відповідність методів, змісту уроку віку та рівню підготовки учнів, ефективність методів і прийомів;

- постановка вчителем мети уроку і підведення підсумків;

- робота зі слабо встигаючими на уроці;

➤ правильність оцінки вчителем знань і діяльності учнів, педагогічне значення оцінок, що виставляються, їхня ефективність і об'єктивність;

- дотримання на уроці вимог до учнів.

6. Організація пізнавальної діяльності учнів:

- роль та характер самостійної роботи учнів на уроці;

- використання підручника і наочних засобів;

- форма, послідовність запитань і завдань;

- прийоми активізації учнів;

- характер пізнавальних завдань, формування проблемних запитань.

7. Психологічні основи уроку:

- розвиток і підтримка уваги;

- розвиток пам'яті, мислення, уяви;

➤ ритмічність уроку: чергування матеріалу різного ступеня труднощів різноманітність видів навчальної діяльності;

- наявність психологічних пауз для відпочинку;

- емоційна атмосфера уроку.

8. Індивідуальний і диференційований підхід до учнів на уроці.

9. Наявність, обсяг характер домашніх завдань і доцільність поставлених у них дидактичних завдань.

10. Робота учнів на уроці:

- активність учнів, якість відповідей учнів;

- зацікавленість дітей матеріалом уроку, відношення до уроку;

- дисциплінованість і організованість учнів;

- мова учнів, характер запитань, що поставив вчитель.

11. Поведінка вчителя на уроці:

- витримка, зібраність, доброзичливість у відносинах з учнями;
 - уміння розподіляти увагу на уроці,
 - вимогливість до учнів, використання різноманітних прийомів впливу на учнів;
 - емоційність;
 - мовлення вчителя;
 - зовнішній вигляд.
12. Висновки і пропозиції.

Додаток 1.3. Зразок психолого-педагогічного аналізу уроку

1. Загальні відомості про урок: школа, клас, предмет, прізвище вчителя.
2. Якими методами і способами фіксується увага учнів на початку уроку: вхід учителя до класу, його зовнішній вигляд, готовність вчителя і класу до уроку, оформлення і санітарно-гігієнічні умови роботи класу, уміння вчителя установити контакт з учнями, тримати в полі зору весь клас (розподіл, переключення, обсяг уваги), вимогливість учителя, педагогічний такт.
3. Як учитель забезпечує якісне сприйняття навчального матеріалу: чим забезпечується почуттєве сприйняття нового матеріалу, установлення зв'язку нового матеріалу з раніш вивченим (апперцепція), використання наочності і технічних засобів навчання, чіткість постановки мети уроку, доступність матеріалу, різноманітність методів викладу, уміння виділяти головне в матеріалі, чіткість і виразність мовлення вчителя, темп викладу, уміння визначати мотивоване сприйняття навчального матеріалу.
4. Якими способами активізується пізнавальна діяльність учнів на уроці: уміння вчителя підтримувати увагу учнів протягом року, орієнтація учнів та мобілізація волі на їх подолання, організація проблемно-пошукової діяльності учнів, науковий рівень матеріалу, повнота і точність наукових фактів, висновків; відповідність матеріалу віковим особливостям учнів, рівню їх розвитку і знань, логічність і аргументованість викладу, установка учнів на самостійну роботу, зв'язок навчального матеріалу з практикою і сучасністю.
5. Якими способами вчитель пробуджує в школярів допитливість та інтерес, формує потребу в знаннях: підготовкою до уроку, оригінальною наочністю, роз'ясненням теоретичної і практичної значущості матеріалу, практичними роботами, емоційністю викладу тощо.
6. Організація запам'ятовування учнями навчального матеріалу: запис теми і плану уроку, визначень, повторення найбільш значущих моментів, установка на запам'ятовування, різноманітність вправ на закріплення тощо.
7. Як учитель враховує вікові особливості учнів, сприяє розвитку їхньої

активності та самостійності, ініціативи і творчих здібностей.

8. Висновки і пропозиції.

Додаток 1.4. Деякі рекомендації щодо знайомства з класом

1. Складіть план класу, запам'ятайте учнів за іменами і прізвищами.
2. Отримавши від учителя характеристику декількох учнів, спостерігайте за особливостями роботи вчителя з ними.
3. Познайомтеся з іншими учнями, подивіться їхні зошити, а також зошити кращих учнів.
4. Познайомтеся з веденням класного журналу, із критеріями оцінок, веденням учнівського щоденника.
5. Познайомтеся з організацією учнів у класі, з обов'язками чергових, санітарів тощо.

Додаток 1.5. Схема аналізу позакласного виховного заходу

1. Процес підготовки заходу (роль педагога: вміння згуртувати колектив, організувати учнів, розподілити доручення та ролі, підтримати ініціативу, викликати зацікавленість і розуміння важливості заходу).
2. Цілеспрямованість заходу (відповідність змісту, виховній меті та рівнів розвитку, віковим та індивідуальним особливостям учнів).
3. Пізнавальна діяльність (розширення набутих та засвоєння нових знань, формування нових умінь, навичок творчих та пошукових якостей).
4. Виховна ефективність заходу (формування громадянських, гуманістичних та соціальних якостей, збагачення знань дітей про природу, навколишнє середовище, виховання любові до рідного краю, країни тощо).
5. Емоційна забарвленість (уміння організувати і проводити захід цікаво, змістовно, логічно, переконливо, реалізувати принципи зацікавленості, романтичності. Зовнішнє оформлення заходу).
6. Створення умов для психологічного контакту та ділових взаємовідносин.
7. Результативність заходу (аналіз результатів, причини невдач, знахідок, досягнень).
8. Вплив особистості вчителя на досягнення мети. Загальна ерудиція, педагогічна майстерність, любов до дітей, професіоналізм.
9. Досягнення мети заходу.
10. Загальна оцінка.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Додаток 1.6. Схема психолого-педагогічної характеристики класного колективу

1. Загальні дані про клас. Загальна характеристика успішності та навчальної дисципліни. Соціальний стан батьків. Зв'язки класу з іншими групами і колективами.

2. Спрямованість класного колективу: мета, зміст і мотиви основних видів колективної діяльності, характеристика моральної атмосфери у класі:

а) навчальна діяльність (рівень загального розвитку учнів, коло інтересів). Вимоги до навчальної діяльності. Негативні і позитивні прояви взаємодії в навчальній роботі (взаємодопомога або списування, підказування тощо);

б) трудова діяльність: суспільно-корисна праця та її місце в житті колективу, види праці і характер її виконання, прояв дисципліни і свідомості в праці;

в) громадська діяльність класу;

г) інші види діяльності: інтерес до мистецтва, літератури, спорту, відвідування театрів, участь в диспутах, конференціях, обговорення кінофільмів тощо.

3. Характер відносин в колективі: спільна діяльність, інтереси, система взаємовідносин, взаємини між хлопчиками і дівчатками, найбільш авторитетні учнів класі, ставлення класу до учнів з фізичними вадами; загальні моральні норми, правила, характерні випадки порушень правил, їх причини та засоби впливу на порушників, з боку класного керівника і учнівського колективу.

4. Коротка характеристика виборного активу класу та його діяльності. Неофіційний актив класу і його взаємовідносини з офіційним.

5. Педагогічне керівництво класним колективом (вплив особистості класного керівника, вчителів, батьків на колектив; ставлення класу до них; авторитет серед учнів). Здійснення індивідуального підходу до учнів і загальний стиль педагогічного керівництва.

6. *Висновки:* характеристика рівня розвитку класного колективу. Основні недоліки в організації життя колективу, міжособистісних стосунків і шляхи їх подолання. Можливість використання класного колективу для виховного впливу на окремих учнів. Рекомендації щодо поліпшення роботи з організації і згуртування класного колективу, створення сприятливого психологічного мікроклімату для кожного учня.

Примітка: кожне положення психолого-педагогічної характеристик повинно бути підтверджене прикладами з власних спостережень та проведених психолого-педагогічного досліджень.

[illegible]

проблемно-пошукових методів, робота під безпосереднім керівництвом вчителя і самостійна робота школярів, використання методів стимулювання в учнів пізнавальних інтересів, свідомого відношення до навчання, відповідальності, дисципліни й інших цінних мотивів навчання.

7. Поєднання загальнокласних форм роботи на уроці з груповими й індивідуальними, прагнення до організації навчальної праці як колективної діяльності.
8. Здійснення на основі діагностики реальних навчальних завдань, можливостей диференційованого підходу до учнів з акцентом на застосування засобів диференційованої допомоги і школярам з різним рівнем підготовки з предмету і відношенням до навчання.
9. Формування в учнів і усвідомленого й активного відношення до своєї навчальної діяльності, навичок раціональної організації навчальної праці: використання виховних розвивальних можливостей контролю й оцінки знань, врахування умінь і навичок учнів, їх старанності.
10. Спілкування з учнями на основі співробітництва, опора в роботі на класний колектив, прагнення домагатися виховного впливу особистості самого вчителя.
11. Доцільне, раціональне і комплексне використання різних засобів і навчання (підручників, наочного приладдя, ТЗН, засобів інформації).
12. Дотримання гігієнічних умов.
13. Визначення змісту й обсягу домашніх завдань з урахуванням наявного часу без перевантаження учнів, при необхідності коментування змісту і раціональної методики виконання завдання, прагнення до того, щоб навчання здійснювалося переважно на уроці, а обсяг домашньої роботи скорочувався.
14. Чітка реалізація задуму плану уроку й одночасна готовність перебудовувати його хід при зміні навчальних ситуацій.
15. Виявлення в ході самоаналізу отриманих на уроці (і в системі уроків) результатів виховання і розвитку школярів, порівняння їх з поставленими педагогічними завданнями, визначення найважливіших причин недоліків і успіхів; облік результатів самоаналізу при плануванні наступних уроків.

Додаток 1.8. Конспект виховного заходу

Тема _____

Мета _____

Етапи _____

Додаток 1.9. Самоаналіз виховного заходу, проведеного в _____ класі
_____ ЗОШ №_____

1. Відповідальність змісту визначеній меті та віковим особливостям дітей.
2. Характер зворотнього зв'язку.
3. Особливості логічної побудови заходу.
4. Особливості емоційної складової заходу.
5. Особливості емоційної складової заходу.
6. Оформлення аудиторії.
7. Аналіз досягнень знахідок, невдач та недоліків.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Tomaszewski T. Wstzpz do psychologii. Warszawa, 1963. Panstwowe Wydawnictwo Naukowe. 296 s.
2. Бондар В.Т. Дидактика: Підруч. для студ. пед. вузів. К.: Либідь, 2005. 263с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_5x/pg_irwjos/index.htm
5. Державний стандарт початкової освіти (2018). Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartupochatkovoyi-osviti>
6. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
7. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби: [метод. рек.] / авт.-упор.: В.М.Горленко, В.Д.Острова, Н. В. Сосновенко, І.І.Ткачук; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106
9. Зовнішній вигляд та імідж педагога [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.etica.in.ua/zovnishnij-viglyad-ta-imidzhpedagoga>
10. Класний керівник в сучасній школі: метод. посібник / В.М. Оржеховська, О.І.Пилипенко та ін. К.: ІЗМН, 1996. 156 с.
11. Козакова Н.В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх вчителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.В.Козакова. К., 2004. 22 с.
12. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму – шлях змін і розвитку / В.Г.Кремень // Директор школи, ліцею, гімназії. 2011. №4. С. 33–34.
13. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальноосвітньої середньої школи / За заг. ред. В.О. Огнев'юха. К.; Ірпінь: Перун, 2004. 176с.
14. Кузмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. К.: Знання – Прес, 2003. 418с.
15. Малафіїк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. К. Кондор, 2005. 398с.
16. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І. Ф.Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. К.: Вища шк., 1997. 349с.
17. Пехота О.М. Підготовка майбутнього вчителя до реалізації особистісно орієнтованого навчання // Підготовка майбутнього вчителя до впровадження

педагогічних технологій : навч. посіб. / За ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 240 с.

18. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади : посіб. Київ: Паливода А. В., 2012. 50 с.
19. Русова С. Нова школа / В кн.: Русова С. Вибрані педагогічні твори: У 2 кн. Кн. 2 // За ред. Є.І.Коваленко; [упоряд., прим. Є.І.Коваленко, І.М.Пінчук]. К.: Либідь, 1997. С. 5–104.
20. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти / О.Я. Савченко. К.: СПД «Цудзинович Т.І.» 2007. 204 с.
21. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Грамота, 2013. 504 с.
22. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод. посіб.; за заг. ред. Колупаєвої А. А. Київ : А.С.К., 2012. 124 с.
23. Фіцула М. Педагогіка. – Навч. посіб.: Академвидав, 2007. – 560 с.